

yöneltmemiştir. O daima kalbindeki sevgiyle, engin kültürü, bilgisi ve zekasıyla insanları hep ikna etmeye çalışmıştır. Bunda da büyük başarı sağlamıştır. Böylece çevresinde büyük bir sevgi halkası ve seli oluşturmuştur.

Ben bu yazıda hocamın iki yönünü sizlere aktarmak istiyorum. “sorumluluk ve hoşgörü”.

SORUMLULUK VE HOŞGÖRÜ

Alaattin BÜYÜKKAYA*

İnsanların hayatına yön veren başlıca iki temel unsur vardır. Sorumluluk ve hoşgörü. Bunlar, kişinin hayatını insanca sürdürmesine ve toplumla barışık olmasına sebep olur. Bu özellikleri üzerinde taşıyan ve bu özellikleriyle öne çıkan çok değerli hocam Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş’tan Sizlere bahsetmek istiyorum.

Herkesin hayatında çok önemli konular, yerler ve insanlar vardır. Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş da, benim hayatımdaki en önemli insanlardan biridir. Yalçıntaş hocamla benim tanışmam talebelik yıllarıma rastlıyor. Ben İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi’ne girdiğim zaman, Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş, fakültemizde sosyal siyaset kürsüsünde görevliydi. Kendisi milliyetçi, muhafazakar, demokrat kimliği ve hoşgörüsü ile herkesin takdirini kazanmış bir hocamızdı. Bize sosyal siyaset okuttu. Ayrıca, kendisiyle doktora çalışmalarımın bir bölümünü yaptım. Doktora jürimde de bulundu. Fakat en önemlisi sevgisiyle, saygısıyla ve karşındakine verdiği değerle, herkesin takdirini kazandığı gibi, ben de, kendisine hayranlıkla sevgi ve saygı duydum.

Öte yandan, Türkiye en çalkantılı ve ideolojik kamplaşmanın en yoğun olduğu bir dönemdeydi. Böyle bir dönemde hocama fikren ve ideolojik olarak karşı olanlar bile, büyük saygı ve sevgi duyuyorlardı. Çünkü hiç kimseyi fikrinden dolayı hor görmüyor, azarlamıyor, öfkeyle cevap vermiyordu. Herkesi sabırla dinliyor, fikriyle cevap veriyordu. Ben daha sonra kullandığım bir cümleyi hocam için kullanmak istiyorum. “Fikir olan kafada küfür olmaz”. Hocamın kafasındaki fikir, gönlündeki sevgi, onu hiçbir zaman için küfre ve şiddete

Birincisi sorumluluk. Sorumluluk deyince tabii ki insanın ailesine karşı sorumluluğu, işine karşı sorumluluğu, etrafına karşı sorumluluğu gibi bir çok kavram peş peşe sıralanabilir. Ancak bu sorumlulukların birbirine göre farklı özellikler ve kendilerine göre farklı gerekçeleri vardır. Mesela bir insanın ailesine karşı sorumluluğunda aile birliğini sağlamak, veya işine karşı sorumluluğunda gelirini kaybetmemek gibi. Yani dolaylı veya dolaysız kendine göre bir menfaat çizgisi vardır. Ancak bazı kişilerdeki oluşan sorumluluk anlayışı sadece Allah rızası içindir. Hocamda bu sorumluluk anlayışını gördüm. Ben bizzat kendimde yaşadığımı, Hocamın, rahmetli Fethi Gemuhluoğlu ile birlikte benim hayatımla ilgili yaptıkları bir toplantıyı ve sonuçlarını size aktarmak istiyorum.

İktisat Fakültesi’nden mezun olduğum günlerde, tamamen benim gıyabımda, benim haberim olmadan ikisi bir araya gelerek, saatlerce benim ne yapmam gerektiği konusunda, nasıl bir iş hayatım nasıl bir sosyal hayatım olmasına kadar birçok konuyu konuşup tartıştılar. Onlar bunu yaparken, benim, onlarla hiçbir dünyevi menfaat ilişkim yoktu. Sadece onlara hoca, ağabey demekten, selam vermekten mütevazî sevgimi göstermekten başka dünyevi bir ilişkim yoktu. Yani bana gösterdikleri bu ilgi, tamamen Allah rızası, Türkiye’yi, Türk Milletini sahiplenme ve Yaradanın yarattıklarına karşı sevgi ve saygıyla bağlı olma duygusuydu.

Günlerce bu meseleyi konuşan bu iki değerli insan, daha sonra da beni çağırarak, şunları söylediler: Biz senin durumunu tartıştık, konuştuk. Seni analiz ederek senin şöyle bir hayat tarzının olmasını tavsiye ediyoruz: Önce devlette çalışmalısın. Ancak devlette beş yıldan fazla çalışmamalısın. Senin ticarete ve yönetime olan kabiliyetini görüyoruz. Onun için beş yıl devlete çalışmanı tavsiye ediyoruz. Devleti mutlaka tanıman lazım. Devleti tanımadan iş hayatının içine

* Dr., İstanbul Milletvekili.

girmemelisin. Ücreti düşük olsa bile mutlaka buradan başlamalısın ve bunun kendin için de bir okul olduğunu bilmeni istiyoruz. Ayrıca Doktoranı mutlaka tamamlamanı istiyoruz. Akademik bir kariyer kazanmanın senin hayatında ve düşünce sisteminde getireceği faydaları unutmamanı tavsiye ediyoruz.

Bunları yaptıktan sonra mutlaka senin iyi bir insanla evlenmeni arzu ediyoruz. Ve gecikmeden bunu yapmanı istiyoruz. Ancak, sadece senin beğendiğin değil ailenin de üzerinde mutabakat içinde olabileceği bir kişiyle evlenmeni öneriyoruz.

Giyiminde kuşamında her zaman düzgün ve dikkatli olmanı, iyi insanlarla iyi arkadaşlıklar kurmanı arzu ederiz. En önemlisi de daima Allah'ın rızasını kazanmak için insanları sevmeyi ve onlara yardımcı olmayı en büyük ibadet saymamı ve Allah yolundan ayrılmamamı da tembih ettiler. Ayrıca giyim kuşamımın toplum hayatındaki rolüme ve benim ekonomik hayatımda yapacağı katkılara kadar anlattılar. Açıkçası Allah da nasip etti ve onların yaptığı bu görüşme benim için bir dua niteliğinde oldu. Ve hayatımın buna göre şekillendiğini de gördüm. Mesela devlette 5 yıl 2 ay çalıştım. Ondan sonra özel sektörde yönetici olarak çalıştım. Allah bana birçok nimet ve mevki verdi. O günkü tavsiyelerinin birçoğunun hayatımda gerçekleşmiş olmasının mutluluğunu da yaşıyorum.

Yalçıntaş Hocanın benim için yaptığını birçok talebesi için de yaptığını biliyorum. Çünkü, aksi takdirde bu kadar büyük bir sevgi halkasının gerçekleşmesi de mümkün olamazdı. İnsanlar onu anarken, herkes onun iyiliğinden, onun sevgisinden, onun muhabbetinden bahsetmesinin de bu manada olduğunu görüyorum. Tabi Allah rızası için yapılan her işte Allah'ın rızasının gerçekleştiğini de görüyoruz. O bakımdan hocamın hem ülkemize hem devletimize hem toplumumuza karşı büyük bir vazife icra ettiğini düşünüyorum. Hiçbir karşılık beklemeksizin sadece Allah'ın rızasını düşünen bir sorumluluk duygusu ve anlayışı olduğunu bilerek.

İkinci olarak hocamın hoşgörü anlayışına değinmek istiyorum. Hocamın sorumluluk duygusuyla hoşgörü anlayışını bir arada değerlendirmek gerekir. Hoşgörü herkeş tavsiye eder. Herkeş hoşgörüyle ilgili güzel sözler söyleyebilir. Ancak, hoşgörü bir hayat

tarzı olarak benimsemek ayrı bir meziyettir. Söz başkadır, icraat başka. Hoşgörü, hocamın hayatında bir söz değildir. Bir hayat tarzıdır. Hayat tarzı olduğu için de hocamın etrafındaki sevgi halkası sorumluluk duygusuyla birlikte hep gelişmiştir.

1990 yılının Mart ayı idi. Hocamla birlikte Azerbaycan'a gittik. Beni dönemin Azerbaycan Başbakanı Hasan Hasanof davet etmişti. Azerbaycan daha o dönemde Sovyet bloğuna dahildi. Beni sigorta konusunda çalışma yapmak için çağırışlardı. Hocam da başka konular için davet edilmişti. Sigortacılık Kurumu Başkanı Akif Kerimof isminde genç, benim yaşlarımda biriydi. Onunla çalışmalara başladık. Akif Bey son derece nezaketli, terbiyeli bir kişiydi. Bize Bakü'yü gezdirme teklifinde bulundu. İlk defa Bakü'yü gezecektik. Ancak gitmeden önce Bakü ve Azerbaycan tarihiyle ilgili bilgiler edinmiştik. Bu bilgiler doğrultusunda bize çeşitli yerleri gezdirmesini istedik. Bu arada bir camiye de gezmek istedik. O cami tiyatro olarak kullanılıyordu. Kaçak olarak yeni yeni bir perdeyle ayrılan bölümde namaz kılınıyordu. Kışın Mart ayı idi. Biz camiye görmeye gittik. Bizim inancımızda yeni bir cami ziyaret edildiğinde şükür namazı kılınır. Böyle bir namaz kılma arzusunu hocam beyan etti. İkimizde namaz kılmak için abdest aldık hazırlandık. Oradaki bekçiden de rica ettik camiye bize açtı. Arkadaşım Akif bey bizi dışarıda bekliyordu. Hocam bana, "Alaattin arkadaşın niye dışarıda bekliyor, o da gelsin bizimle namaz kılsın" diye söylediğinde; Akif bey bana, "özür dilerim ben hayatımda hiç namaz kılmadım. Hiçbir dua bilmiyorum sadece bismillah demeyi biliyorum onun dışında İslamiyet'le ilgili her hangi bir bilgim yok" dedi. "Çünkü bizde dinsizlik esastır. Dinsizlik imtihanından geçmeden biz zaten mezun olamayız. Bizde dinin öğretilmesi de yasaktır" dediğini söyledim. Hocam, "zararı yok" dedi. "Allah demesini biliyordur değil mi" dedi. Ben de, "herhalde biliyor dedim. Zaten bismillah demeyi bildiğini söylemişti" dedim. "Yeterlidir çağır arkadaşını gelsin" diye söyledi. Bunun üzerine "Akif beye hocam da söylüyor, ona göre zararı yokmuş, bizimle namaz kılabilirsin" dedim. Akif bey yine sıkılarak, "Efendim ben arkadaşına açıkladım ben hiçbir şey bilmiyorum" dedi. Hocam, "tekrar zararı yok, sen arkadaşına bak, o ne yapıyorsa sen aynısını yap ve her hareketinde sadece Allah de. Allah senin namazını kabul edecektir. Hiç merak etme" şeklinde cevap verdi. Bunun üzerine Akif beyi aramıza aldık. Akif bey

abdest de almamıştı. Ben işaret ettim. Hocam bana, “sakın böyle bir şey söyleme” dedi ve biz o namazı birlikte kıldık.

Sonra ne oldu. Bu hoşgörü neyi getirdi. Birkaç gün sonra Akif bey bize, annesinin ibadet ettiğini, namaz kıldığını ve oruç tuttuğunu, ancak annesine her Ramazan ayında öğlen yiyecek bir şey verildiğini ve oruç tutup tutmadığının Komünist Parti tarafından kontrol edildiğini söyledi. Annesinin de Akif bey zarar görmesin diye verilen yiyeceği yediğini, ancak, tekrar niyet edip orucuna devam ettiğini bizlere aktardı. Ayrıca Annesinin tavan arasında kapalı ve gizli bir mekanda namazını kıldığını söyledi.

Birkaç ay sonra Akif beyi Türkiye’ye davet ettim. Türkiye’ye davet ettiğimde Akif beyin ilk istediği şey “Beni Eyüp Sultan’a götür ve bize bir Kuran-ı Kerim’le namaz hocası kitabı al” oldu. Eyüp Sultan’a gittik istediklerini aldık. Akif bey memleketine döndü.

Ben beş altı ay sonra başka bir vesileyle Azerbaycan’a gittiğimde Akif beyin duaları öğrendiğini, Cuma namazlarına gider olduğunu gördüm. Evinde kızının namaz kılmaya başladığına da şahit oldum.

Yıllar geçti Akif Bey Azerbaycan’da Sosyal Güvenlikten sorumlu bakan oldu. Bakan olduğu zaman kendisinin yaptığı ilk iş Stalin zamanında yıktırılan bir caminin inşasına yardım etmek oldu. Daha sona Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı’nın da yardımıyla Bakü’nün en görünür bir yerinde bir cami yükseldi. O cami şehitliğin yanında Bakü’nün silüetinde yerini aldı. Akif bey bu caminin yapılmasına da vesile oldu ve büyük yardımlarda bulundu. Azerbaycan’da İslamiyet’in yeniden dirilişinde büyük katkıları oldu. O her bayramlarda beni tebrik eder. Ben tebrikte geciktiğimde, “sen beni hala Müslüman saymıyor musun? tebrik etmiyorsun” diyerek tatlı bir sitemde bulunurdu. Elçibey’in ayrılmasından sonra O da bakanlıktan ayrıldı. Ondan sonraki dönemlerde de daima bu hayat şeklini devam ettirdi. Kendisiyle olan dostluğumuz hep devam etti. Türkiye’den giden insanların orada hep iyi bir yerde olmalarını sağladı. Türkiye ile Azerbaycan arasında bir dostluk köprüsü oldu.

Geri dönüp baktığımda 14 yıl sonra o günkü hoşgörünün hangi sonuçlar verdiğinin bir canlı şahidi olarak, bunları sizlere anlatıyorum. Bu hocamın dindeki hoşgörüsüydü ve bu hoşgörünün hangi sonuçlar

doğurduğunu yaşadık ve yaşıyoruz. Hocam sadece inançta mı? bu hoşgörüyü yaşıyor. Bunun dışında da bir çok olayları görüyoruz, yaşıyoruz. Bununla ilgili örnekleri çoğaltmamız elbette mümkün. Ancak sayıdan çok bunun bir hayat tarzı olması önemlidir.

Hocam bir ömür bunları yaptı. Bunlarla toplumdaki sevgisini saygısını arttırdı. Bizlere düşen ise onun yaptıklarından daha fazla ders almak, onun tecrübelerinden daha çok istifade etmektir. Hocam kendi kabiliyetleriyle, kendi bilgisiyle, kendi bütünlüğü içerisinde, tabi ki müstesna bir yere sahiptir. İnşallah bizler de ona yaklaşan, hiç olmazsa ondan ders alanlar olarak, topluma sorumluluk duygusu ve hoşgörü ile hizmet etmek şansına sahip oluruz.

Hocamı bu kitapla eğitim hayatından uğurlarken, ona sağlıklı, uzun ömür diliyor, topluma hizmet eden kimliğiyle emeklerinin hep var olmasını, onun dostluğunu kazanmanın mutluluğunu Allah’ın bize daima yaşatmasını niyaz ediyorum.